Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 20. maja 2025 *

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Direktiva (EU) 2016/343 – Člen 8 – Pravica biti navzoč na sojenju – Obvestitev o sojenju in o posledicah izostanka – Nemožnost najti obdolženo osebo kljub razumnim prizadevanjem pristojnih organov – Možnost sojenja in izdaje odločbe v nenavzočnosti – Člen 9 – Pravica do novega sojenja ali drugega pravnega sredstva, ki omogoča, da se ponovno vsebinsko odloči o zadevi – Sodni postopek za ugotovitev obstoja pravice do novega sojenja – Obveznost hitrega ukrepanja“

V zadevi C-135/25 PPU [Kachev] [i],

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Varhoven kasatsionen sad (kasacijsko sodišče, Bolgarija) z odločbo z dne 11. februarja 2025, ki je na Sodišče prispela 12. februarja 2025, v kazenskem postopku zoper

M. S. T.,

ob udeležbi

Varhovna kasatsionna prokuratura na Republika Bulgaria,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi C. Lycourgos (poročevalec), predsednik senata, S. Rodin, N. Piçarra, sodnika, O. Spineanu-Matei, sodnica, in N. Fenger, sodnik,

generalna pravobranilka: L. Medina,

sodna tajnica: R. Stefanova-Kamisheva, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 3. aprila 2025,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Varhovna kasatsionna prokuratura na Republika Bulgaria N. Georgiev,

– za Evropsko komisijo M. Wasmeier in I. Zaloguin, agenta,

* Jezik postopka: bolgarščina.

[i] Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 30. aprila 2025

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 8(4) in člena 9 Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL 2016, L 65, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru zahteve za obnovo kazenskega postopka, ki jo je vložil M. S. T., potem ko je bil v nenavzočnosti obsojen na eno leto zapora zaradi velike tatvine.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2016/343

3 V uvodnih izjavah 33, 36 in 38 Direktive 2016/343 je navedeno:

„(33) Pravica do poštenega sojenja je eno od osnovnih načel v demokratični družbi. Pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, temelji na navedeni pravici in bi morala biti zagotovljena po vsej Uniji.

[…]

(36) V nekaterih okoliščinah bi moralo biti mogoče, da se odločba, s katero se ugotovi, ali je osumljena ali obdolžena oseba kriva ali nedolžna, izda, tudi če zadevna oseba ni navzoča na sojenju. Tako je lahko v primeru, ko je bila osumljena ali obdolžena oseba pravočasno obveščena o sojenju in posledicah izostanka, vendar se sojenja kljub temu ne udeleži. Obvestitev osumljene ali obdolžene osebe o sojenju bi morala pomeniti, da se to osebo bodisi vabi osebno bodisi se ji kako drugače zagotovi uradne informacije o datumu in kraju sojenja, in sicer na način, ki omogoča, da oseba ve za sojenje. Obvestitev osumljene ali obdolžene osebe o posledicah izostanka bi morala zlasti pomeniti, da se to osebo obvesti, da se lahko odločba izda, tudi če se sojenja ne udeleži.

[…]

(38) Pri ugotavljanju, ali je bil način obveščanja ustrezen za zagotovitev, da je oseba vedela za sojenje, bi bilo treba posebno pozornost po potrebi nameniti tudi prizadevanju javnih organov, da obvestijo zadevno osebo, ter prizadevanju zadevne osebe, da prejme informacije, ki so nanjo naslovljene.“

4 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet urejanja“, določa:

„Ta direktiva določa skupna minimalna pravila o:

(a) nekaterih vidikih domneve nedolžnosti v kazenskem postopku;

(b) pravici biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku.“

5 Člen 8 navedene direktive, naslovljen „Pravica biti navzoč na sojenju“, v odstavkih od 2 do 4 določa:

„2. Države članice lahko določijo, da lahko sojenje, na podlagi katerega se lahko izda odločba, s katero se ugotovi, ali je osumljena ali obdolžena oseba kriva ali nedolžna, poteka brez navzočnosti te osebe, če:

(a) je bila osumljena ali obdolžena oseba pravočasno obveščena o sojenju in o posledicah izostanka; ali

(b) osumljeno ali obdolženo osebo, ki je bila o sojenju obveščena, zastopa pooblaščeni odvetnik, ki ga je imenovala osumljena ali obdolžena oseba ali država.

[…]

4. Če države članice omogočajo sojenje brez navzočnosti osumljene ali obdolžene osebe, vendar ni mogoče izpolniti pogojev iz odstavka 2 tega člena, ker osumljene ali obdolžene osebe kljub razumnemu prizadevanju ni mogoče najti, države članice lahko določijo, da se odločba vseeno lahko izda in izvrši. Države članice v tem primeru zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe, ko so obveščene o odločitvi, zlasti v trenutku, ko so prijete, obveščene tudi o možnosti, da izpodbijajo to odločitev in da imajo pravico do novega sojenja ali drugega pravnega sredstva, v skladu s členom 9.“

6 Člen 9 te direktive, naslovljen „Pravica do novega sojenja“, določa:

„Če osumljene ali obdolžene osebe niso bile prisotne na svojem sojenju in pogoji iz člena 8(2) niso bili izpolnjeni, države članice zagotovijo, da imajo zadevne osebe pravico do novega sojenja ali drugega pravnega sredstva, ki omogoča, da se ponovno vsebinsko odloči o zadevi, vključno s preučitvijo novih dokazov, ter lahko privede do spremembe prvotne odločbe. V zvezi s tem države članice zagotovijo, da imajo te osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče, učinkovito sodelovati v skladu s postopki po nacionalnem pravu in uveljavljati pravice obrambe.“

Uredba (EU) 2018/1862

7 Člen 34(1)(b) in (c) Uredbe (EU) 2018/1862 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. novembra 2018 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi schengenskega informacijskega sistema (SIS) na področju policijskega sodelovanja in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah,

o spremembi in razveljavitvi Sklepa Sveta 2007/533/PNZ ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1986/2006 Evropskega parlamenta in Sveta in Sklepa Komisije 2010/261/EU (UL 2018, L 312, str. 56) določa:

„Za namene sporočanja kraja prebivanja ali stalnega prebivališča osebe, na zahtevo pristojnega organa, države članice v [schengenski informacijski sistem (SIS)] vnesejo razpise ukrepov za:

[…]

(b) osebe, ki jim je bil vročen poziv za zglasitev pred sodnimi organi v zvezi s kazenskim postopkom zaradi dejanj, zaradi katerih so preganjane, ali [o] osebe, ki se iščejo, da se jim nalog vroči;

(c) osebe, ki jim je treba vročiti kazensko sodbo ali druge dokumente v zvezi s kazenskim postopkom zaradi dejanj, zaradi katerih so preganjane“.

Bolgarsko pravo

8 Člen 219(3), točka 3, Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku, DV št. 86 z dne 28. oktobra 2005) v različici, ki se uporablja za postopek v glavni stvari (v nadaljevanju: NPK), določa:

„V obtožnem aktu morajo biti navedena dejanja, za katera je [zadevna oseba] obdolžena, in pravna kvalifikacija teh dejanj.“

9 Člen 247c(1) NPK določa:

„Obdolženi osebi se na podlagi odredbe sodnika poročevalca vroči kopija obtožnega akta. Z vročitvijo obtožnega akta je obdolžena oseba obveščena o datumu materialnega preizkusa obtožnega akta […] ter o tem, da se lahko pod pogoji iz člena 269 zadeva obravnava in se ji sodi brez njene navzočnosti.“

10 Člen 269 NPK določa:

„(1) Navzočnost obdolžene osebe na sojenju je obvezna, kadar je obtožena hudega kaznivega dejanja.

[…]

(3) Če to ne preprečuje razkritja objektivne resnice, se zadeva lahko obravnava brez navzočnosti obdolžene osebe, če:

1. ta ni na naslovu, ki ga je navedla, ali ga je spremenila, ne da bi o tem obvestila pristojne organe;

2. njeno prebivališče v Bolgariji ni znano in ni bilo ugotovljeno niti z obsežno preiskavo;

[…]

4. je zunaj bolgarskega ozemlja in […] njeno stalno prebivališče ni znano.“

11 Člen 423(1) NPK določa:

„Oseba, obsojena v nenavzočnosti, lahko v šestih mesecih od seznanitve s pravnomočno kazensko obsodbo predlaga obnovo kazenskega [postopka] iz razloga svoje nenavzočnosti v [tem postopku]. Predlogu se ugodi, razen če je obsojena oseba potem, ko je bila med preiskavo obveščena o obdolžitvah, pobegnila, zaradi česar postopka iz člena 247c(1) ni bilo mogoče izvršiti, ali če se po izvršitvi navedenega postopka ni udeležila obravnave brez utemeljenega razloga […].“

Postopek v glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

12 Osebi M. S. T. in njenemu odvetniku, postavljenemu po uradni dolžnosti, je bil 5. februarja 2024 vročen obtožni akt, izdan v skladu s členom 219 NPK (v nadaljevanju: predhodni obtožni akt), ki se je nanašal na veliko tatvino, ki naj bi bila storjena oktobra 2023. V predhodnem obtožnem aktu je bilo osebi M. S. T. naloženo, da se redno podpisuje v vpisnik, ki ga vodijo policijski organi v kraju njenega prebivališča. S tem obtožnim aktom je bila oseba M. S. T poleg tega obveščena, da ne sme zapustiti tega kraja in da se bo morala, če bo vabljena, zglasiti pri organih.

13 V fazi preiskave je bila oseba M. S. T. zaslišana in je navedla naslov, na katerem je organom dosegljiva. Oseba M. S. T. je tudi izjavila, da je seznanjena z obveznostjo, da v primeru obsodbe plača stroške, povezane z imenovanjem odvetnika, postavljenega po uradni dolžnosti.

14 Državni tožilec je 28. februarja 2024 na podlagi člena 246 NPK sestavil obtožni akt zoper osebo M. S. T. in ga vložil pri Rayonen sad Montana (okrajno sodišče v Montani, Bolgarija). Obtožba, navedena v tem aktu, je dejansko in pravno ustrezala tisti, ki je bila navedena v predhodnem obtožnem aktu, ki je bil osebi M. S. T. vročen v fazi preiskave.

15 Rayonen sad Montana (okrajno sodišče v Montani) je poslalo obvestilo o datumu in kraju sojenja na naslov, ki ga je oseba M. S. T. navedla v fazi preiskave. Vendar je bilo to obvestilo vrnjeno navedenemu sodišču skupaj z navedbo pristojne uradne osebe, da oseba M. S. T. po informacijah njenih bližnjih dela v Nemčiji.

16 Navedeno sodišče je nato poskusilo osebno vabiti osebo M. S. T., zlasti tako, da je odredilo, naj bo poklicana po telefonu na številko, ki jo je navedla, in naj se preveri njeno čezmejno gibanje, in tako, da je policiji odredilo, naj jo poišče. Vendar so se te poizvedbe izkazale za neuspešne, saj je bilo iz zbranih informacij razvidno, da je oseba M. S. T. zapustila Bolgarijo 16. februarja 2024.

17 Rayonen sad Montana (okrajno sodišče v Montani) je obtožni akt zoper osebo M. S. T. obravnavalo v njeni nenavzočnosti. V postopku pred navedenim sodiščem je sodeloval odvetnik, postavljen po uradni dolžnosti, ki je osebi M. S. T. pomagal v fazi preiskave.

18 Navedeno sodišče je 8. maja 2024 osebo M. S. T. v nenavzočnosti obsodilo na eno leto zapora. Navedena sodba je postala pravnomočna 24. maja 2024, oseba M. S. T. pa je svojo kazen začela prestajati 16. junija 2024.

19 Oseba M. S. T. je pri Varhoven kasatsionen sad (kasacijsko sodišče, Bolgarija), ki je predložitveno sodišče, vložila zahtevo za obnovo kazenskega postopka, v katerem je bila obsojena v nenavzočnosti.

20 Navedeno sodišče pojasnjuje, da člen 423(1) NPK dosledno razlaga tako, da pomeni, da oseba, obsojena v nenavzočnosti, nima pravice do novega sojenja, če je sodišče, ki je izreklo obsodbo, izvedlo potrebne postopkovne ukrepe, da bi jo pravočasno obvestilo o datumu in kraju sojenja, ta oseba pa je po prejemu predhodnega obtožnega akta, izdanega zoper njo, v fazi preiskave, pobegnila, če se obtožba zoper navedeno osebo od takrat ni bistveno dejansko ali pravno spremenila ter če je to osebo zastopal odvetnik, postavljen po uradni dolžnosti.

21 Ker navedeno sodišče meni, da se obsojena oseba ne bi smela sklicevati na izostanek, ki je posledica njenega nezakonitega ravnanja, ugotavlja, da oseba, ki je pobegnila, krši varnostni ukrep ali nezakonito zapusti naslov, ki ga je navedla organom, ne bi smela imeti pravice do novega sojenja. Navedeno sodišče na podlagi tega razlogovanja sklepa, da je bolgarska ureditev, kot jo razlaga, v skladu s pravom Unije ter, natančneje, s členom 8(4) in členom 9 Direktive 2016/343.

22 Vendar se navedeno sodišče sprašuje o združljivosti te razlage nacionalne ureditve z razlago členov 8 in 9 te direktive, ki jo je Sodišče podalo v sodbah z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu) (C-569/20, EU:C:2022:401), in z dne 16. januarja 2025, Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16). Natančneje, navedeno sodišče se sprašuje, ali je vročitev predhodnega obtožnega akta mogoče enačiti s tem, da je oseba, na katero se ta akt nanaša, seznanjena s tem, da bo zoper njo potekalo sojenje, in s pravnimi posledicami njenega pobega pred obtožbo na sodišču.

23 V teh okoliščinah je Sofiyski gradski sad Varhoven kasatsionen sad (kasacijsko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je v skladu z normativnimi zahtevami prava [Unije] iz člena 9 in člena 8(4) [Direktive 2016/343] dovoljena nacionalna zakonodaja, kakršen je drugi stavek člena 423(1) [NPK], ki onemogoča obnovo kazenskega postopka in s katero se odreka pravica do novega sojenja osebi, ki je bila obsojena v nenavzočnosti, če je ta oseba pobegnila po tem, ko ji je bil v preiskovalnem postopku [predhodni obtožni akt] osebno vročen, zaradi česar je sodišče ni moglo obvestiti o datumu in kraju sojenja niti o posledicah njenega izostanka na sodišču, torej da se zadeva lahko obravnava in o njej odloči v njeni nenavzočnosti?

2. Če bi bilo treba na prvo vprašanje odgovoriti pritrdilno, ali lahko nacionalno sodišče na podlagi načel enakosti in učinkovitosti odloči, da v nenavzočnosti obsojena oseba nima pravice do novega sojenja, če:

– si je sodišče razumno prizadevalo, da bi jo obvestilo o sojenju, vendar je, čeprav je bila uradno obveščena o obtožbi za storitev kaznivega dejanja in je torej vedela, da bo zoper njo potekalo sojenje, namerno ravnala tako, da se je izognila uradnemu obveščanju o datumu in kraju tega sojenja, tako da je pobegnila z naslova, na katerem naj bi izvrševala varnostni ukrep, ki je bil zoper njo sprejet v preiskavi, to je obveznost rednega podpisovanja vpisnika policijskih organov v kraju prebivališča;

– sta bila obtožni akt, sestavljen na podlagi člena 246 NPK, in dokument, v katerem sta navedena datum in kraj predvidene obravnave, poslana in dejansko vročena na naslov, ki ga je obsojena oseba po vročitvi [predhodnega obtožnega akta] iz člena 219 NPK sporočila preiskovalnim organom, pri čemer se obtožni akt in [predhodni obtožni akt] iz preiskovalnega postopka ujemata glede kaznivega dejanja in njegove pravne kvalifikacije[, in]

– je obsojeno osebo ves čas sodnega postopka, ki je potekal v njeni nenavzočnosti, zagovarjal odvetnik, postavljen po uradni dolžnosti?“

Uporaba nujnega postopka predhodnega odločanja

24 Predložitveno sodišče je predlagalo, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku iz člena 23a, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije in člena 107 Poslovnika Sodišča.

25 Navedeno sodišče v utemeljitev tega predloga navaja, da oseba M. S. T. prestaja zaporno kazen, ki ji je bila izrečena v nenavzočnosti, in da lahko odredi njeno izpustitev v primeru obnove kazenskega postopka, v katerem je bila izrečena ta kazen. Navedeno sodišče pojasnjuje tudi, da bi lahko ponovni kazenski postopek pripeljal do sporazuma o priznanju krivde, v okviru katerega bi bila lahko osebi M. S. T. naložena nižja kazen od zakonsko določenega minimuma za veliko tatvino.

26 V zvezi s tem je treba na prvem mestu opozoriti, da se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe nanaša na razlago Direktive 2016/343, ki spada pod naslov V tretjega dela Pogodbe DEU, ki se nanaša na območje svobode, varnosti in pravice. Zato se zanj lahko uporabi nujni postopek predhodnega odločanja.

27 Na drugem mestu, v zvezi z merilom nujnosti iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je to merilo izpolnjeno, če je osebi, na katero se nanaša spor o glavni stvari, na dan vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe odvzeta prostost in je njeno nadaljnje pridržanje odvisno od rešitve tega spora (sodba z dne 24. julija 2023, Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, točka 52 in navedena sodna praksa).

28 V obravnavani zadevi je iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da je osebi M. S. T. odvzeta prostost, da bi lahko obnova kazenskega postopka, ki je pripeljal do obsodbe v nenavzočnosti, pripeljala do njene izpustitve do novega sojenja in da je namen postavljenih vprašanj ugotoviti, ali je treba tako obnovo odrediti v okviru postopka v glavni stvari.

29 V teh okoliščinah je tretji senat Sodišča na podlagi člena 108(1) Poslovnika 26. februarja 2025 na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalne pravobranilke odločil, da predlogu predložitvenega sodišča, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja, ugodi.

Vprašanji za predhodno odločanje

30 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člena 8 in 9 Direktive 2016/343 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da se na podlagi nacionalne ureditve v zvezi z obdolženimi osebami, ki so pobegnile, zavrne pravica do novega sojenja osebi, obsojeni v nenavzočnosti, ki je za to vložila predlog, kadar

– prvič, so si pristojni organi prizadevali to osebo obvestiti o datumu in kraju sojenja, čeprav je pobegnila, s čimer je po prejemu predhodnega obtožnega akta kršila varnostni ukrep, ki ji je bil izrečen,

– drugič, sta ji bila obtožni akt ter dokument, v katerem sta navedena datum in kraj tega sojenja, poslana in dejansko dostavljena na naslov, ki ga je navedla tem organom po prejemu predhodnega obtožnega akta, katerega vsebina glede očitanih dejanj in njihove pravne kvalifikacije ustreza vsebini obtožnega akta, ter

– tretjič, je navedeno osebo ves čas sodnega postopka, ki je potekal v njeni nenavzočnosti, zastopal odvetnik, postavljen po uradni dolžnosti.

31 Opozoriti je treba, da je v skladu s členom 1 Direktive 2016/343 predmet te direktive določiti skupna minimalna pravila o nekaterih elementov kazenskega postopka, med katerimi je „pravica biti navzoč na sojenju“. Kot je izrecno potrjeno v uvodni izjavi 33 te direktive, je ta pravica sestavni del temeljne pravice do poštenega sojenja (sodba z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu), C-569/20, EU:C:2022:401, točka 25, in z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 34).

32 Vendar lahko države članice v skladu s členom 8 Direktive 2016/343 pod nekaterimi pogoji določijo, da se izvede sojenje v nenavzočnosti, pri čemer ima zadevna stranka, kadar se tako sojenje izvede, čeprav pogoji iz člena 8(2) te direktive niso izpolnjeni, v skladu s členom 8(4) in členom 9 navedene direktive, ki imata neposredni učinek, pravico „do novega sojenja ali drugega pravnega sredstva, ki omogoča, da se ponovno vsebinsko odloči o zadevi ter lahko privede do spremembe prvotne odločbe“ (v nadaljevanju: pravica do novega sojenja) (glej v tem smislu sodbi z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu), C-569/20, EU:C:2022:401, točke od 26 do 28, in z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 35).

33 Iz tega sledi, da se lahko osebi, ki je bila obsojena v nenavzočnosti, pravica do novega sojenja odvzame le, če so izpolnjeni pogoji iz člena 8(2) Direktive 2016/343 (sodba z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu), C-569/20, EU:C:2022:401, točka 31, in z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 36).

34 V zvezi s tem je treba navesti, da se točki (a) in (b) tega člena 8(2) uporabljata alternativno in da vsaka določa kumulativna pogoja, od katerih se s prvim zahteva, da je zadevna oseba obveščena o sojenju.

35 Kot je razvidno iz uvodne izjave 38 te direktive, je treba pri ugotavljanju, ali je navedeni pogoj izpolnjen, posebno pozornost na eni strani nameniti prizadevanju javnih organov, da osebo, obsojeno v nenavzočnosti, obvestijo o sojenju, in na drugi strani prizadevanju te osebe, da prejme informacije, ki so nanjo naslovljene. Zato je za presojo tega pogoja v zvezi z morebitnimi natančnimi in objektivnimi indici upoštevno, da se navedena oseba, ki je bila uradno obveščena, da je obdolžena storitve kaznivega dejanja, in tako ve, da bo zoper njo potekalo sojenje, namerno izogiba temu, da bi prejela uradne informacije glede datuma in kraja tega sojenja. Obstoj takih natančnih in objektivnih indicev je mogoče na primer ugotoviti, kadar je ta oseba pristojnim organom namerno sporočila napačen naslov ali ni več na naslovu, ki jim ga je sporočila (glej v tem smislu sodbi z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu), C-569/20, EU:C:2022:401, točke od 48 do 50, in z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 38).

36 Za osebo, obsojeno v nenavzočnosti, bo med drugim mogoče šteti, da je imela dovolj informacij, da lahko šteje, da bo zoper njo potekalo sojenje, če je prejela predhodni obtožni akt, katerega vsebina v zvezi z očitanimi dejanji in njihovo pravno kvalifikacijo ustreza vsebini končnega obtožnega akta, ki je bil sestavljen v zvezi z njo (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 39).

37 Iz tega sledi, da kadar je zadevna oseba po prejemu takega predhodnega obtožnega akta pobegnila, lahko države članice štejejo, da to, da pristojni organi pravočasno pošljejo uradni dokument, v katerem sta navedena datum in kraj sojenja, na naslov, ki ga je ta oseba tem organom sporočila med preiskavo zadeve, in to, da je predložen dokaz, da je bil ta dokument dejansko dostavljen na ta naslov, veljata kot obvestitev zadevne osebe o tem datumu in kraju v smislu člena 8(2) Direktive 2016/343. Vendar je lahko tako le, če so si navedeni organi razumno prizadevali, da bi to osebo našli in jo osebno povabili ali jo drugače uradno obvestili o datumu in kraju tega sojenja, kot je navedeno v uvodni izjavi 36 te direktive. V tem primeru se šteje, da je bila zadevna oseba obveščena o navedenem sojenju (glej v tem smislu sodbi z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu), C-569/20, EU:C:2022:401, točka 48, in z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 42).

38 Drugi pogoj, ki se zahteva za to, da se osebi, obsojeni v nenavzočnosti, lahko odvzame pravica do novega sojenja, je lahko izpolnjen bodisi v skladu s členom 8(2)(a) in (4) Direktive 2016/343, če je bila ta oseba pravočasno obveščena o posledicah izostanka s sojenja, bodisi na podlagi člena 8(2)(b) in (4) te direktive, če je navedeno osebo na sojenju zastopal pooblaščeni odvetnik, ki ga je imenovala sama ali država.

39 V zvezi s tem je treba poudariti, da čeprav se obvestilo o posledicah izostanka lahko sporoči zadevni osebi, ko je vabljena na sojenje, ni mogoče izključiti, da ji je lahko tako obvestilo posredovano že v predhodni fazi kazenskega postopka. Tako je lahko zlasti takrat, kadar je v fazi preiskave osebi, zoper katero je bila izdan predhodni obtožni akt, jasno navedeno, da bo izpostavljena sojenju v navzočnosti, če se bo izogibala pristojnim organom, na primer s kršitvijo varnostnih ukrepov, ki so ji bili izrečen, ali s tem, da z njo ni več mogoče stopiti v stik na naslovu, ki ga je na navedla tem organom (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 51).

40 Če pa zadevna oseba dejansko ni bila pravočasno obveščena o posledicah izostanka na sojenju na način, ki omogoča gotovost, da je bila ta informacija tej osebi posredovana in da jo je ta dejansko prejela, ni mogoče šteti, da je bil drugi pogoj iz člena 8(2)(a) Direktive 2016/343 izpolnjen. Tako za navedeno osebo nikakor ni mogoče preprosto šteti, da je prejela navedeno informacijo, tudi če je pobegnila pred fazo postopka, v kateri bi ji morala biti ta informacija običajno posredovana v skladu z nacionalnimi pravili, ki se uporabljajo. Čeprav lahko namreč seznanjenost z obtožnim aktom osumljeni ali obdolženi osebi razumno omogoči, da ve, da bo sojenje zoper njo verjetno izvedeno, ji zgolj ta seznanjenost ne omogoča, da bi razumela posledice izostanka s tega sojenja.

41 Poleg tega je treba v zvezi z zastopanjem po pooblaščenem odvetniku pojasniti, da se z obstojem „pooblastila“ v smislu člena 8(2)(b) Direktive 2016/343 zahteva, da je zadevna oseba odvetniku, po potrebi tistemu, ki ji je bil postavljen po uradni dolžnosti, sama zaupala nalogo, da jo zastopa na sojenju v nenavzočnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu), C-569/20, EU:C:2022:401, točka 56).

42 Iz navedenega izhaja, da če zadevna oseba ni bila pravočasno obveščena o sojenju ali če ta oseba, čeprav je bila o njem obveščena ali se je štelo, da je prejela takšno informacijo, ni bila obveščena o posledicah izostanka in je tudi ni ustrezno zastopal odvetnik, pooblaščen za to sojenje, ima navedena oseba načeloma od seznanitve z odločbo, izdano v nenavzočnosti, pravico do novega sojenja (glej v tem smislu sodbi z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu), C-569/20, EU:C:2022:401, točka 31, in z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 37).

43 V obravnavani zadevi je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da predložitveno sodišče meni, da okoliščina, da je oseba, obsojena v nenavzočnosti, po prejemu predhodnega obtožnega akta pobegnila, sama po sebi upravičuje, da se tej osebi odreče pravica do novega sojenja, določena s to direktivo, ker je njen izostanek s sojenja navsezadnje posledica njenega nezakonitega ravnanja.

44 Vendar je treba po eni strani ugotoviti, da je, kot je bilo poudarjeno v točki 37 te sodbe, na podlagi dejstva, da je obsojena oseba po prejemu predhodnega obtožnega akta pobegnila, mogoče šteti, da je bila obveščena o sojenju le, če so si pristojni organi poleg tega razumno prizadevali, da bi to osebo našli in jo osebno povabili ali jo drugače uradno obvestili o datumu in kraju tega sojenja.

45 Po drugi strani, kot je razvidno iz točk 33, 34 in 38 te sodbe, tudi če se šteje, da je bila oseba obveščena o sojenju, mora biti za to, da se tej osebi lahko veljavno odvzame pravica do novega sojenja na podlagi člena 8(4) Direktive 2016/343, izpolnjen še drugi pogoj, določen bodisi v členu 8(2)(a) te direktive bodisi v členu 8(2)(b) te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 43).

46 Glede na zahteve, ki izhajajo iz tega drugega pogoja in so bile navedene v točkah od 38 do 41 te sodbe, pa ni mogoče šteti, da je navedeni pogoj izpolnjen zgolj zato, ker je ta oseba pred sojenjem pobegnila. Prav tako okoliščina, da je pobeg navedene osebe v praksi oviral njeno obvestitev o tem sojenju in o posledicah izostanka, ne more omogočiti izpolnitve teh zahtev.

47 Iz navedenega izhaja, da razlaga bolgarske ureditve iz postopka v glavni stvari, kakršna je navedena v točki 43 te sodbe, ne bi bila združljiva z Direktivo 2016/343.

48 Vendar ni mogoče izključiti, da je mogoče to ureditev razlagati drugače, kot jo je do zdaj razlagalo predložitveno sodišče. Tako mora predložitveno sodišče ugotoviti, ali je navedeno ureditev mogoče razlagati tako, da se izključitev pravice do novega sojenja lahko omeji le na primere, v katerih so izpolnjeni vsi pogoji iz člena 8(2) Direktive 2016/343. Če te ureditve ni mogoče razlagati tako, da bi bila v skladu z zahtevami prava Unije, in ker imata, kot je bilo opozorjeno v točki 32 te sodbe, člen 8(4) in člen 9 te direktive neposredni učinek, bi bilo navedeno sodišče zavezano, da ne uporabi nobene nacionalne določbe, ki je v nasprotju s tema določbama prava Unije, ne da bi zahtevalo ali čakalo predhodno odpravo nacionalne zakonodajne določbe, ki z njima ni združljiva (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, točka 45 in navedena sodna praksa).

49 V takem primeru bi moralo predložitveno sodišče torej samo preučiti, ali so pogoji iz člena 8(2) Direktive 2016/343 v položaju iz postopka v glavni stvari izpolnjeni ali ne.

50 V zvezi s tem se bo moralo predložitveno sodišče, na prvem mestu, glede vprašanja, ali se lahko šteje, da je bila oseba M. S. T. obveščena o sojenju, opreti na napotke, ki izhajajo iz točk od 34 do 37 te sodbe.

51 S tega vidika se na prvi pogled zdi, da je dejstvo, da je ta oseba prejela predhodni obtožni akt in da je kršila varnostni ukrep, izrečen s tem aktom, tako, da je zapustila naslov, naveden preiskovalnim organom, ne da bi jih o tem obvestila, natančen in objektiven indic, da je navedena oseba, vedoč, da bo zoper njo uveden postopek, namenoma preprečila uradno prejemanje informacij o datumu in kraju tega sojenja.

52 V takih okoliščinah vročitev obtožnega akta in dokumenta, v katerem sta navedena datum in kraj predvidenega sojenja, na naslovu, ki ga je oseba M. S. T. navedla preiskovalnim organom po prejemu predhodnega obtožnega akta, katerega vsebina glede očitanih dejanj in njihove pravne opredelitve ustreza vsebini obtožnega akta, omogoča ugotovitev, da se šteje, da je bila ta oseba obveščena o tem sojenju, vendar le če so si pristojni organi razumno prizadevali, da bi navedeno osebo našli in jo osebno povabili ali jo drugače uradno obvestili o datumu in kraju tega sojenja.

53 Natančneje, kar zadeva zadnjenavedeno obveznost, je očitno, da lahko ukrepi, kakršni so navedeni v točki 16 te sodbe, seveda prispevajo k izsledit vi zadevne osebe.

54 Vendar mora predložitveno sodišče, da bi ugotovilo, ali je bila navedena obveznost v postopku v glavni stvari izpolnjena, preveriti, ali so pristojni organi imeli na voljo druga učinkovita sredstva, na podlagi katerih bi bilo mogoče osebo M. S. T. najti in ki jih ti organi niso uporabili, čeprav bi jih lahko razumno uporabili.

55 V zvezi s tem je treba zlasti navesti, da člen 34(1)(b) in (c) Uredbe 2018/1862 državam članicam omogoča, da za sporočanje kraja bivanja ali stalnega prebivališča osebe države članice v SIS vnesejo razpise ukrepov za, prvič, osebe, ki jim je bil vročen poziv za zglasitev pred sodnimi organi v zvezi s kazenskim postopkom zaradi dejanj, zaradi katerih so preganjane, ali osebe, ki se iščejo, da se jim nalog vroči, in drugič, osebe, ki jim je treba vročiti dokumente v zvezi s kazenskim postopkom zaradi takšnih dejanj.

56 Glede na interes za vnos takega razpisa ukrepa za pridobitev informacij o osebi, ki je v drugi državi članici, je treba šteti, da kadar imajo pristojni organi – kot se zdi, da je tako v položaju iz postopka v glavni stvari – informacije, iz katerih je razvidno, da je oseba, ki ji želijo posredovati obtožni akt in dokument, v katerem sta navedena datum in kraj sojenja, odšla v drugo državo članico, morajo ti organi, da bi se štelo, da so si „razumno prizadevali“ v smislu iz točke 52 te sodbe, v SIS vnesti razpis ukrepa na podlagi člena 34 Uredbe 2018/1862.

57 Na drugem mestu, kar zadeva drugi pogoj, ki mora biti izpolnjen, da se osebi, obsojeni v nenavzočnosti, lahko odvzame pravica do novega sojenja, na eni strani iz elementov, na katere se nanaša drugo vprašanje, in širše iz predstavitve spora o glavni stvari v predložitveni odločbi ne izhaja, da se postavljeni vprašanji nanašata na položaj, v katerem je bila obsojena oseba tako ali drugače pravočasno obveščena o posledicah izostanka, kot se zahteva s členom 8(2)(a) Direktive 2016/343.

58 Natančneje, predložitveno sodišče ne navaja, da je predhodni obtožni akt, ki je bil vročen osebi M. S. T., vseboval informacije o posledicah izostanka, saj je v prvem vprašanju, nasprotno, navedeno, da namerava navedeno sodišče Sodišču postaviti vprašanje o položaju, v katerem je pobeg osebe, obsojene v nenavzočnosti, preprečeval, da bi se ji take informacije posredovale.

59 Na drugi strani v zvezi s pogojem, da osebo, obsojeno v nenavzočnosti, zastopa odvetnik, ki je bil za to pooblaščen, iz sodne prakse Sodišča, navedene v točki 41 te sodbe, izhaja, da zgolj okoliščina, da je osebo, obsojeno v nenavzočnosti, ves čas sodnega postopka, ki je potekal v njeni nenavzočnosti, zagovarjal odvetnik, postavljen po uradni dolžnosti, ne zadostuje za izpolnitev drugega pogoja iz člena 8(2)(b) Direktive 2016/343.

60 V tem okviru je treba sicer navesti, da se položaj iz postopka v glavni stvari razlikuje od položaja, v katerem sta bili izdani sodbi z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu) (C-569/20, EU:C:2022:401), in z dne 16. januarja 2025, Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16). V zadevi, v kateri sta bili izdani ti sodbi, je bilo namreč ugotovljeno, da obdolžena oseba ni imela nobenega stika s svojim odvetnikom, postavljenim po uradni dolžnosti, medtem ko je iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da je bil odvetnik, ki je zastopal osebo M. S. T. pred sodiščem, postavljen po uradni dolžnosti, preden je oseba M. S. T. pobegnila, da bi ji pomagal v fazi preiskave. Zato ni mogoče izključiti, da je bil ta odvetnik ob tej priložnosti v stiku z osebo M. S. T.

61 Vendar je mogoče z zastopanjem po odvetniku dokazati, da se je oseba, ki ji je sojeno v njeni nenavzočnosti, prostovoljno in nedvoumno odpovedala pravici biti navzoča na sojenju le, če je ta oseba temu odvetniku namenoma prepustila, da jo zagovarja na sodišču, kar pomeni, da ga je imenovala posebej, da jo zastopa na sojenju v njeni nenavzočnosti.

62 Iz tega sledi, da stikov med osebo, obsojeno v nenavzočnosti, in odvetnikom, postavljenim po uradni dolžnosti, ki so potekali izključno v fazi preiskave, ni mogoče šteti za zadosten dokaz, da je to osebo na sojenju v nenavzočnosti zastopal „pooblaščeni odvetnik“ v smislu člena 8(2)(b) Direktive 2016/343.

63 Zato mora predložitveno sodišče preveriti, ali je iz elementov, s katerimi razpolaga, razvidno, da je oseba M. S. T. odvetniku, postavljenemu po uradni dolžnosti, nedvoumno podelila pooblastilo, da jo v njeni nenavzočnosti zastopa pred sodiščem.

64 Poleg tega je treba neodvisno od navedenega opozoriti, da Direktiva 2016/343 ne nasprotuje temu, da država članica uvede postopkovno ureditev, ki od oseb, ki so bile obsojene v nenavzočnosti in imajo interes za obnovo kazenskega postopka, zahteva, da za to vložijo predlog pri drugem sodišču, ki ni sodišče, ki je izdalo odločbo, izdano v nenavzočnosti, da bi to drugo sodišče preverilo, ali je izpolnjen pogoj za pravico do novega sojenja, in sicer da pogoji iz člena 8(2) te direktive niso bili izpolnjeni. Taka ureditev je v skladu z navedeno direktivo, prvič, če postopek s predlogom za to obnovo dejansko omogoča izvedbo novega sojenja v vseh primerih, v katerih se po preveritvi ugotovi, da pogoji iz člena 8(2) navedene direktive niso bili izpolnjeni, in drugič, če je bila oseba, ki je bila obsojena v nenavzočnosti, ob obvestitvi o obsodbi prav tako obveščena o obstoju tega postopka (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, VB II (Informacije o pravici do novega sojenja), C-400/23, EU:C:2025:14, točka 46).

65 Zato uvedba postopka za obnovo kazenskega postopka, kakršen je ta v postopku v glavni stvari in ki sam po sebi ne vključuje novega sojenja, vendar lahko privede do takega sojenja, ni nezdružljiva z Direktivo 2016/343, če se preverijo pogoji iz prejšnje točke in če ta postopek izpolnjuje vse zahteve, ki izhajajo iz načela učinkovitosti, in je poleg tega v skladu z načelom enakovrednosti (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, VB II (Informacije o pravici do novega sojenja), C-400/23, EU:C:2025:14, točka 57).

66 V zvezi s tem je treba opozoriti, da načelo učinkovitosti med drugim zahteva, da oseba, obsojena v nenavzočnosti, v trenutku, ko je obveščena o svoji obsodbi ali kmalu zatem prejme kopijo celotne odločbe, izdane v nenavzočnosti, in se ji sporočijo njene procesne pravice, vključno z možnostjo vložitve zahteve za obnovo kazenskega postopka, sodišče, pri katerem je treba vložiti to zahtevo, in rok, ki ga ima za to na voljo (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, VB II (Informacije o pravici do novega sojenja), C-400/23, EU:C:2025:14, točka 61).

67 Načelo učinkovitosti pomeni tudi, da mora biti vsak postopek s predlogom za novo sojenje urejen tako, da se ta predlog obravnava hitro, da se v najkrajšem možnem času ugotovi, ali je bilo sojenje v nenavzočnosti opravljeno, ne da bi bili izpolnjeni pogoji iz člena 8(2) Direktive 2016/343. Kadar država članica uvede postopkovno ureditev, v kateri ob obvestitvi zadevne osebe o obstoju obsodbe, ki ji je bila izrečena v nenavzočnosti, še ni bilo ugotovljeno, ali je bila ta obsodba izrečena, ne da bi bili navedeni pogoji izpolnjeni, mora ta država članica zagotoviti, da se to obravnavanje opravi hitro po vložitvi predloga za novo sojenje, sicer bi bilo kršeno načelo učinkovitosti (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, VB II (Informacije o pravici do novega sojenja), C-400/23, EU:C:2025:14, točka 63).

68 Natančneje, v primerih, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerih se obravnava zahteva za obnovo kazenskega postopka, ko zadevna oseba prestaja zaporno kazen, na katero je bila obsojena, je čim hitrejše sprejetje odločbe o tej zahtevi nujno, da se zagotovi spoštovanje načela učinkovitosti (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2025, VB II (Informacije o pravici do novega sojenja), C-400/23, EU:C:2025:14, točki 64 in 65).

69 Namen te zahteve, da se odločba sprejme čim hitreje, je zagotoviti spoštovanje temeljnih pravic osebe, obsojene v nenavzočnosti, tako da se prepreči, da bi lahko ta oseba trajno ostala v priporu zaradi kazni, izrečene v njeni nenavzočnosti, čeprav še ni bilo ugotovljeno, ali je bila krivda te osebe ugotovljena in kazen, ki ji je bila naložena, izrečena ob spoštovanju pravice do poštenega sojenja, kot jo je zakonodajalec Unije konkretiziral v Direktivi 2016/343.

70 Poleg tega, ker imajo pravosodni organi zadevne države članice na dan izdaje sodbe v nenavzočnosti običajno na voljo potrebne informacije, da lahko presodijo, ali so pogoji iz člena 8(2) Direktive 2016/343 izpolnjeni, je treba šteti, da lahko sodišče, ki odloča o zahtevi za obnovo kazenskega postopka, o tej zahtevi odloči v kratkem času.

71 Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih razlogov je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člena 8 in 9 Direktive 2016/343 razlagati tako, da ne nasprotujeta temu, da se na podlagi nacionalne ureditve v zvezi z obdolženimi osebami, ki so pobegnile, zavrne pravica do novega sojenja osebi, obsojeni v nenavzočnosti, ki je za to vložila predlog, kadar

– prvič, so si pristojni organi prizadevali to osebo obvestiti o datumu in kraju sojenja, čeprav je pobegnila, s čimer je po prejemu predhodnega obtožnega akta kršila varnostni ukrep, ki ji je bil izrečen,

– drugič, sta ji bila obtožni akt ter dokument, v katerem sta navedena datum in kraj tega sojenja, poslana in dejansko dostavljena na naslov, ki ga je navedla tem organom po prejemu predhodnega obtožnega akta, katerega vsebina glede očitanih dejanj in njihove pravne kvalifikacije ustreza vsebini obtožnega akta, ter

– tretjič, je navedeno osebo ves čas sodnega postopka, ki je potekal v njeni nenavzočnosti, zastopal odvetnik, postavljen po uradni dolžnosti,

vendar le če so navedeni organi na eni strani uporabili vsa sredstva, ki bi jih lahko razumno uporabili, da bi osebo, obsojeno v nenavzočnosti, našli pred sojenjem, ter če je bila ta oseba na drugi strani bodisi pravočasno obveščena o posledicah izostanka bodisi je odvetniku, ki ji je bil postavljen po uradni dolžnosti, nedvoumno podelila pooblastilo, da jo v njeni nenavzočnosti zastopa pred sodiščem.

Stroški

72 Ker je ta postopek za stranki postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člena 8 in 9 Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku

je treba razlagati tako, da

ne nasprotujeta temu, da se na podlagi nacionalne ureditve v zvezi z obdolženimi osebami, ki so pobegnile, zavrne pravica do novega sojenja osebi, obsojeni v nenavzočnosti, ki je za to vložila predlog, kadar

– **prvič, so si pristojni organi prizadevali to osebo obvestiti o datumu in kraju sojenja, čeprav je pobegnila, s čimer je po prejemu predhodnega obtožnega akta kršila varnostni ukrep, ki ji je bil izrečen,**

– **drugič, sta ji bila obtožni akt ter dokument, v katerem sta navedena datum in kraj tega sojenja, poslana in dejansko dostavljena na naslov, ki ga je navedla tem organom po prejemu predhodnega obtožnega akta, katerega vsebina glede očitanih dejanj in njihove pravne kvalifikacije ustreza vsebini obtožnega akta, ter**

– **tretjič, je navedeno osebo ves čas sodnega postopka, ki je potekal v njeni nenavzočnosti, zastopal odvetnik, postavljen po uradni dolžnosti,**

vendar le če so navedeni organi na eni strani uporabili vsa sredstva, ki bi jih lahko razumno uporabili, da bi osebo, obsojeno v nenavzočnosti, našli pred sojenjem, ter če je bila ta oseba na drugi strani bodisi pravočasno obveščena o posledicah izostanka bodisi je odvetniku, ki ji je bil postavljen po uradni dolžnosti, nedvoumno podelila pooblastilo, da jo v njeni nenavzočnosti zastopa pred sodiščem.

Podpisi